

Професору Тарасјеву у част

– Београд, 2023 –

Речи наслова књиге могу истовремено бити и наслов осврта. На ту мисао се чешће наилази у тексту књиге. По идеји, најближи му је наслов прилога „Човек са великим Ч“.

Син руског свештеника који је из матичне земље емигрирао у време бољшевичког преврата (1920) потиче из породице која је у пет генерација свештеничка. Подједнако добро је познавао и своју матичну Руску као и Српску Цркву и осећао се подједнако припадником обеју. Његова казивања о животу „Заграничне Руске Цркве“ између два рата су незаменљива. Познавао је живот руских монаха у манастиру Дечанима подједнако као и живот руских монаха у Фрушкој гори, и са тим је повезано и (накнадно стечено) познавање живота поглавара Руске Цркве у Србији митрополита Антонија (Храповицког).

У подједнакој мери је могао бити руски амбасадор у Србији и обрнуто – српски амбасадор у Русији. Подједнако је био емотивно везан за оба народа и све је чинио не да их приближи, већ да их „уједини“. Са дивљењем је говорио о Србима и њиховом страдању за веру због њиховог истуреног положаја према Латинима и сматрао их је „предстражом“ православља. Са великом захвалношћу је говорио о ономе шта су Срби међуратног периода учинили за избегле Русе. Не једном је истицао како су ситуирани Руси заобилазили Србију која је широких руку прихватила руску „сиротињу“. Била је то делимична захвалност за заштитничку улогу Русије током Великог рата (тад се тако говорило, јер се сматрало да „велики рат“ може бити само једанпут).

Од догађаја је протекло мало више од сто година. Али, прича има толико неодољиву снагу као да се односи на наше време и потврђује убеђење у неиспитљивост путева Господњих. 1914. кочијаш пита официра на путу за фронт: „А против кога ратујемо?“ – „Против Немаца, Аустријанаца.“ – „А,

има ли неко на нашој страни?“ – „Има Француза, Енглеза.“ – „Има ли још неко?“ – „Има, Срби.“ Тада се кочијаш прекрстио и рекао: „А, добро је...“

Чувени прота С. Димитријевић био је некада студент Духовне академије у Кијеву, а касније је био професор на факултету Андрејевом оцу Виталију.

Са тежином у души говорио је о положају свештеника у од усташа закланој, а потом „идеологизованој“ Славонији. Тај живот је добро познавао.

Отац Виталиј је избегао испред бољшевика у, тад се веровало, сигурни Београд, а онда је био у прилици да бољшевику „дочека“ у истом Београду. Избегао је „чистке“ Руса од државне власти 1948, кад се лако могло доспети у Гулаг на српски начин (Голи оток). Била је довољна само „дојава“ неког надобудног. После тога све је ишло „својим редом“.

Са непуних десет година дочекао је и посматрао почетак Хитлерове окупације. У првим тренуцима бомбардовања 6-ог априла, породица је помислила да је реч о војном маневру. Онда је сваку дилему отклонио деда, официр царске Русије: „Децо, ово је рат...! То је страшна ствар!...“ Ретко се у сећањима очевидаца тих догађаја наилази на детаље такве природе, који су драгоцени за теорију сазнања – постепено стицање сазнања о збивањима код самих очевидаца. Касније и код њих све то изгледа „једноставно“ (тобож од самог почетка све се знало).

Рат није престао прогоном немачког окупатора. „Пуцњава“ победника је трајала и даље! Радо је понављао своју проницљиву процену: окупација би се још једном могла и преживети (иако је окупацију као и већина Београђана провео у гладовању), али још једно „ослобођење“ тешко да би ко преживео.

Мало се пажње обраћа на још једну страну личности Тарасјева. Знао је много анегдота/афоризама. Онај ко га је ближе познавао, вероватно би проценио да те анегдоте он и није само причао, већ их је и сам лично стварао, што за човека тако оштрог запажања не би било чудно. Из скромности није хтео себе да ставља у први план, већ се „заклањао“ иза опште анонимности.

Од њега испричана анегдота није нешто успутно, обично. Имала је увек дубоку мисаону поруку, лако се памтила, радо препричавала и није се заборављала до краја живота. Као дете руског свештеника, познатог у целој Српској Цркви по својој ревности при вршењу богослужења на основу личног доживљаја и запажања, створио је „максиму“ о подвигу служења у празној цркви. „Максима“ је сигурно његова творевина. Тако нешто није могао чути или преузети ни од једног Србина...

Књига је испуњена фотографијама различите садржине. Већина њих је у већој мери „документ“, а не само „илустрација“. За настанак једне од њих слављеник је лично заслужан и о томе је радо говорио као о свом великом, јединственом успеху. У не много погодним условима, максимално се заложиио да се преко фотографија овековечи сусрет тада два водећа светска слависта – Никите Толстоја и Радосава Бошковића (оба помало „на своју руку“).

Књига се завршава чланком самог слављеника са – за просечног читаоца – неочекиваном тематиком: „Улога и значај музичког образовања у настави руског језика као страног“. Онима другима који су свесни заједничког порекла уметности и науке није потребно говорити о вредности таквог текста.

Књига је настала као резултат деценијских искустава, прожетих истим одушевљењем (иако је реч о знатном броју особа). Написана је једном, али ће се – то је извесно – читати кроз генерације, ако ни због чега другог, користиће је студенти при изради својих семинарских радова. И не само они...